

15

רמי מספין דסטה

ילדות באתיופיה

נולדתי בכפר גיינה במחוז גונדר, גדלתי במשפחה מאד מבוססת. סבא של אבי, מהרי אליאס, הוא זה שהקים את הכפר. הוא פנה לראס גוגסה, שליט האזור, וביקש ממנו להקים את ביתו בגיינה. ראס גוגסה, שהתרשם כי אבא מהרי יכול לנהל לא רק את הכפר אלא כפרים נוספים, החליט לתת לו את דרגת "בלטה" - כינוי שניתן לאישים חשובים, כמו מעמד אצולה באירופה. להלן תיאור מספרו של וובה אקלה אבתי בג'או ללג יבג'או, וכן חלקים מהסיפורים שאבי מספר לי:

כפר גיינה הינו כפר יהודי שחיו בו יותר משמונים משפחות, סביבו מספר כפרים נוצריים. העיסוק העיקרי של אנשי הכפר היה חקלאות, אך היו גם משפחות שלא היה להן אדמות והן התעסקו בעבודות יד כמו אריגה, נפחות וכו'. ילדי כפר, מיד כשהיו מגיעים לגיל שיכולים לסייע בשמירה על הצאן או בעבודה חקלאית, ישר נשלחו לעבוד יחד עם הוריהם.

אבי, מנאלבך דסטה, אשר הבין את חשיבותה ותרומתה של ההשכלה וכן בשל היכולת הכלכלית שלו, שלח את כל ילדיו ללימודים. כמו אחיי הגדולים, גם אני נשלחתי לבית הספר. זאת הייתה התקופה היפה ביותר בילדותי. עד כיתה ו'

סרוק לצפיה בסרט זה

למדתי בבית ספר לא רחוק מהכפר, הליכה של כמה שעות, אך במונחים שלנו זה לא היה נחשב כרחוק. מדובר בהליכה של כשעה הלך ושעה חזור עם מספר מצומצם של ילדי כפר. לתלמידים מהכפר היה מעמד מיוחד, קיבלנו את הכבוד הראוי.

הדרך לבית הספר הייתה בשטח הררי ומכוסה ביערות עם עצי פרי שמותרים למאכל, היינו קוטפים ואוכלים בתוך נוף מדהים, זו הייתה תקופה יפה.

חברינו מהכפר הלכו לשמור על הצאן או עבדו בעבודות חקלאיות, אך אני ואחיי לא עשינו זאת, היו לנו עובדים שחרשו או ששמרו על צאננו, היו עוזרות בית שעזרו לאמי בעבודות בית, דבר שהיה קיים בעיקר בערים ולא בכפרים, אך כפי שתיארתי קודם, לאבי הייתה תפיסה מאד מודרנית והוא ראה בלימודים את הדבר החשוב ביותר, ולכן שלח את כל ילדיו ללמוד.

הלימודים בכפר נמשכו עד כיתה ז'. מכיתה ז' היה צורך לשלוח את התלמידים שרצו להמשיך ללמוד לעיר גונדר או לעיירה הנקראת אזוז. רוב הילדים שהלכו ללמוד בעיר גונדר או באזוזו חיו בשכירות בתנאים מאד קשים. אבי, שראה את התנאים הקשים של התלמידים, החליט לבנות בית בעיירה אזוז, צמוד לבית דודתי ינש דסטה, כדי שילדיו ילמדו בתנאים ראויים. אחיי הגדולים גרו בבית הזה ולמדו, ולאחר מכן אני ואחותי התחלנו לגור וללמוד שם.

תקופת הלימודים באזוזו הייתה אחת התקופות הכי מתוקות בחיי. רוב הילדים היהודים הסתירו את יהדותם, אני אף פעם לא. לאבי היו מכרים רבים גם בעיר גונדר וגם בעיירה אזוז, כמו מפקדי משטרה, פקידי ממשל. הדבר נתן לי את האפשרות להסתובב בגאווה וללא חשש. בנוסף, בכל פעם שחזרתי מהבית ללימודים, חזרתי מצויד בכסף לא מועט, לעומת חבריי לספסל הלימודים שלא היה להם, ולכן החיים שלי היו חיים מאד נוחים והייתי מוקף בחברים. לא זכור לי שקראו לי בשמות גנאי כפי שהיו פוגעים בילדים יהודים.

תקופה שאבי היה ראש מועצה (יושב ראש של מספר כפרים, 'לקמנבר')

לאחר עלייתו לשלטון של מנגסטו היילמרים, היו בחירות לראשות המועצה האזורית ואבי נבחר ברוב גדול לתפקיד. לתפקיד זה הייתה משמעות רבה, והוא היה לתועלת רבה ליהודים בכפר שלנו ובכפרים מרוחקים יותר. מתוקף תפקידו החזיק אבי בסמכויות רבות כמו חלוקת אדמות, מתן אישורי מעבר ממועצה למועצה או מכפר לכפר, מאסר או שחרור של אנשים ועוד.

בתקופה ההיא פקדה את האזור בצורת. אבי פנה לשלטונות וקיבל סיוע שחולק לתושבי המועצה האזורית. דבר זה נתן לאבי יותר כבוד והערכה מצד יהודים וגויים כאחד. כמו כן ביקש אבי כלי נשק לשמירת האזור ואבטחתו, ואת מרבית כלי הנשק חילק ליהודי הכפר. בכך חיזק משמעותית את הכפר ואת ביטחונם של היהודים.

מגיל צעיר מאד אני זוכר את בית ההורים מלא תנועה. ביקורים של פקידי ממשל בעלי משרות גבוהות, אנשים מהכפר שהיו להם בעיות או סתם אנשים שהגיעו לבקש עזרה מהורי. אומנם ידעתי שההורים עזרו להרבה מאד אנשים, אך לא שיערתי עד כמה הם היו נדיבים, רק כאשר הגעתי לארץ יצא לי לפגוש אנשים רבים ששיבחו אותם על העזרה שנתנו להם, ואמרו כי לולא עזרתם הם לא יודעים איך היו עוברים את התקופה הקשה שהייתה להם, דבר שנתן לי גאווה עצומה בהורי.

כפר גיינה היה כפר יהודי, ובבית הורי היה ספר אורית שאבי קיבל בירושה. זהו ספר שהיה בדרך כלל למספר קייסים מצומצם. אבי היה מקריא לנו דברי קודש מתוכו ותמיד הייתה אווירה ש'הנה עוד מעט אנחנו בירושלים'. מילדות שמעתי רק על ירושלים ולא על ארץ ישראל.

את ספר האורית הצליח אבי לשמור ולהביא לארץ. בארץ, מכל הילדים, החליט להעניק אותו לי עם הקדשה לאות הערכה ואהבה, דבר שגורם לי להרגשה מיוחדת בכל פעם שאני פותח את הספר.

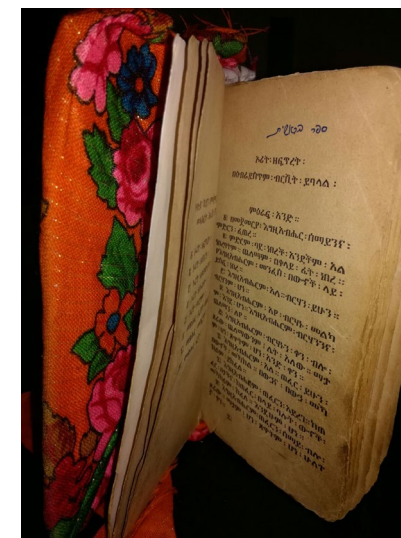
ובלאי וורקנך שליווה אותו יחד עם אחי אגנהו לכיוון סודן.

השלטונות עצרו את בעלה של דודה בריהון, איסאס, ולאחר עינויים קשים אילצו אותו לקחת אותם לבית שלנו. באמצע הלילה הגיעו לכפר שלנו עשרות חיילים, תחילה הגיעו לבית של בלאי וורקנך שהיה גר כמה מאות מטרים מהבית שלנו, החלו להכות אותו ואת משפחתו וביקשו ממנו לקחת אותם לבית שלנו. בדרך לבית שלנו צעק בלאי וורקנך צעקות רמות, שכנה של הורי ששמעה את הצעקות באה וצעקה לאבי שיש משהו חריג. אבי קם מיד, לקח את נשקו וברח לשדה של תירסים.

מספר דקות אחרי שהוא ברח נכנסו חיילים לבית שלנו. אני לא אשכח את הצעקות של אמי: לא! לא! כאשר אחד החיילים דרך את הנשק וכיוון אותו עלי, כי ישנתי במיטה והוא חשב שאני הוא אבי, נגדו הוצא גזר דין מוות ולחיילים היה אישור להורגו. אני התעוררתי מהצרחות של אמי ואחיותיי. החיילים החלו להכות את אמי עם כת הרובה, עם אגרופים, אלות, גם את אחותי הגדולה היכו ובאלימות רבה תחקרו את כל המשפחה איפה אבא נמצא. אמי, שהייתה ממש גיבורה בסיפור, אמרה שהוא לא בבית, שהוא יצא למספר ימים לגונדר.

לאחר מכות נמרצות, בשעות בוקר מוקדמות, קשרו את אמי יחד עם מספר אנשים ובלאי וורקנך והתחילו ללכת לכיוון גונדר. זקני הכפר ז"ל, מלקנך אברה ואברהם סהלו, התחילו לשוחח עם מפקד הכוח וביקשו לשחרר את אמא. לשמחתנו החיילים אכן החליטו לשחרר אותה, והיא חזרה הביתה כשהיא מדממת.

באותו יום נשארו מספר חיילים בבית שלנו, הם חשבו שאבא יחזור. זה היה יום טראגי וטראומטי עבורנו, אך יותר קשה היה למשפחת בלאי וורקנך - אשתו ישלם ז"ל, שראתה את האכזריות של החיילים כלפי בעלה וראתה איך היכו את בעלה שהיה ספוג בדם, לא יכלה לשאת את הכאב ושמה קץ לחייה. בכל פעם כשאני מדבר על העלייה של יהודי אתיופיה, אני מציין אותה כהרוגה הראשונה של עליית יהודי אתיופיה לארץ הקודש, היא השאירה שישה ילדים. זה היה יום

ספר ה'אורית' - תורה שקיבל מאביו

בשנת 1977 התייעץ אקלום פרדה, שהיה נשוי לבת דודתי, עם אבי וסיפר לו כי בשל פעילותו למען יהודים הוא נמצא בסכנת חיים. בכוונתו להגיע לסודן על מנת להכין תשתית לעליית יהודי אתיופיה דרך סודן, ולכן עליו לברוח לכיוון סודן. על מנת שיוכל לעבור בחופשיות מבלי שייתפס, הוא זקוק לאישור מעבר. אבי התייעץ עם בעלה של דודתי, בריהון איסאס, שהיה ראש מועצה אזורית של אז. הוחלט שבריהון ייתן לו אישור מעבר עד הבית שלנו, ומשם אבי ייתן לו אישור מעבר לכיוון ארמצ'ה - מקום שהיה בשליטה של המורדים.

אקלום הגיע לבית שלנו. כילד אני זוכר שהוא ישן ביום ורק בלילות היה יוצא. הוא נשאר אצלנו כשבוע ימים וקיבל אירוח מכובד, עד שאבי סידר לו תנאים מתאימים ומורי דרך שהם תומכי המורדים.

בחשאי מוחלטת נקבע תאריך עזיבה באחד הלילות, והוחלט כי דודו של אבי, בלאי וורקנך, יחד עם אחי אגנהו ילוו את פרדה עד ארמצ'ה ויחזרו, כאשר השניים מצוידים גם הם באישורי מעבר עם החותמת של אבי.

אציין רק כי בתקופה ההיא פרדה היה מבוקש על ידי השלטונות והיה בסכנת חיים. לאחר מספר חודשים נודע לשלטונות כי את פרדה הבריחו איסאס, אבי

אנשי הכפר התגייסו לגידול הילדים שאביהם עצור בגין בגידה ואמם מתה. אמי הייתה המסייעת הגדולה בגידול הילדים.

המזל שלנו בימים אלו היה, שאבא היה אהוב ומקובל גם בקרב הגויים והוא מצא מסתור אצלם. הוא שלח אנשים לוודא אם הכל בסדר אצלנו, לעודד ולהעביר מסר שגם אצלו הכל בסדר.

לאחר כשלושה ימים הגיע אבא הגיע בלילה, נישק אותנו, ולאחר כרבע שעה עזב את הבית. כך מדי כמה לילות. זאת הייתה אחת התקופות הכי קשות בחיי הייתי קשור מאד לאבי והוא מאד אהב אותי, אך ראינו אותו רק לגיחות קצרות, כי הוא היה מבוקש עם גזר דין מוות.

כל כמה ימים היו מגיעים החיילים, מבצעים חיפוש, מכים, הופכים הכל והולכים. זה הפך למין שגרה קשה ומלאת פחדים.

לאחר תקופה החליט אבי לפנות לחבר קרוב מאד ששמו פסחה מהרט, הוא היה יועץ של מלקו טפרה - מושל מחוז גונדר הכל יכול. אני הייתי ילד מאד חרוץ, ובאחת הגיחות הליליות של אבא, נשלחתי על ידו לפסחה כדי לברר מה ניתן לעשות וכיצד ניתן לסייע. פסחה אמר לי, "תגיד לו רק שלא יתפס בחודשים הקרובים, אני עובד על מנת להשיג חנינה". זו הייתה בשורה אדירה מבחינתנו שיש סיכוי שאבי יקבל חנינה.

לאחר קרוב לשנה או קצת יותר שאבא היה מבוקש, הצליח פסחה לארגן לו חנינה. אבא נקרא להגיע לגונדר, למשרדו של טפרה בעצמו. זה דבר נדיר שמלקו יפגוש "פושע", מי שחי בתקופה ההיא באתיופיה מבין על מה אני מדבר. טפרה היה נחשב כאלוהים. בהוראותיו נקברו רבים בחיים והוצאות להורג היו דבר שבשגרה. אבי הלך אל משרדו של טפרה עם חששות מאד גדולים, למרות אישורו של פסחה. התלוויתי אליו, אך לא הורשתי להיכנס. לפני כניסתו אמר לי אבי: "אם לא אחזור בחיים, תגיד לכולם שעשיתי כל מה שאני יכול לסייע לכל

יהודי באשר הוא, וגם אם אמות, אעשה זאת עם סיפוק של עשייה". נפרדתי ממנו בבכי ובחיבוק. לאחר בדיקות מדוקדקות נכנס אבי פנימה ואני חזרתי לאזו.

לאחר מכן סיפר לנו אבי את תוכן שיחתו עם מלקו טפרה. כשהוא נכנס למשרד, אמר לו מלקו – "העם בחר בך ונתן לך סמכות וחותמת על מנת לעזור לשגשוג, לעזור לשלטון, ואתה השתמשת בחותמת ובסמכות שניתנה לך להבריח את אויבי המדינה. אבל ניצלת, אני חונן אותך". לאחר יום חזר אבי הביתה. הייתה שמחה וצהלה, עשינו מסיבה ענקית ואנשי הכפר כולם הגיעו לברך את אבא. מאז חזרו החיים פחות או יותר לשגרה, אבל כבר לא מתוקה ונעימה כמו זו שהייתה קודם לסיפור הזה.

הדרך לסודן

אחיי הגדולים, שתמיד שמעו על ירושלים ועל העלייה אליה, החליטו לברוח לכיוון סודן בלי להודיע להורים, פן ימנעו בעדם לעלות. זו הייתה תקופה מורטת עצבים להורי שהתרוצצו וניסו להשיג כל פיסת מידע. במאמצים מרובים נודע לנו בסוף שהם הגיעו ארצה בריאים ושלמים.

הכפר שלנו הוא אחד הכפרים הכי משמעותיים שהיו בדרכם של יהודי אתיופיה במסעם לכיוון סודן, כפי שמציין וובה אקלה בספרו. אנשי הכפר היו מבוססים וסיפקו מטריית הגנה לכברת דרך משמעותית שהיהודים שהלכו בה לכיוון סודן ולא נשדדו. עוצמתם של אנשי גיינה ולאחר מכן אנשי טהולה הגנה עליהם.

בשנת 1986 החלטתי כמו רבים מבני הכפר לצאת לסודן. אמרתי להורים שאם הם לא ישלחו אותי, אני מתכוון לברוח יחד עם חברים. הייתי חוזר מהלימודים ומוצא את אמא שלי בוכה. כששאלתי לסיבת הבכי, היא לא ענתה, אך התברר לי שהיא בכתה מפחד עלי שאברח לסודן.

אבי, שהבין כי כוונותיי רציניות, דאג לנו למורה דרך ושלח אותי, את אחותי הגדולה אדיס אלם (אורטל) ואת אחי הקטן סיום. ההכנה למסע הייתה רבה

ותחת מעטה סודי לגמרי. באחד הלילות התחלנו את המסע יחד עם מספר אנשים שבאו מכפרים אחרים. אחי הגדול אגנהו (אח שלא זכה לעלות לארץ ונכון לעכשיו מוגדר כנעדר), ליווה אותנו.

היה זה לילה ראשון של הליכה בחושך מוחלט. כשהשמש זרחה נכנסנו לתוך יער, העברנו בו את היום, וכשהחשיך יצאנו לעוד לילה של הליכה. הגענו לאזור בשליטת המורדים. צעדנו עוד שלושה ימים והגענו למחנה צבאי של המורדים. הם כינסו אותנו והסבירו לנו כי חיילי השלטון שולטים על הגבול ואף תפסו קבוצה של מברחים והטיסו אותם לגונדר. הם הסבירו לנו שאם נמשיך במסע, אנחנו מסכנים את עצמנו.

עצתם הייתה להישאר מספר ימים ולראות מה קורה, האם מתפתחת לחימה באזור. לאחר מספר ימים הוחלט להחזיר אותנו בחזרה לכפרנו, כאשר המורדים דאגו שמורי הדרך יחזירו לנו את כספנו. לאחר שקיבלנו את הכסף, נתנו המורדים הוראה למורי הדרך ללוות אותנו בחזרה. במרחק יום הליכה דרשו מורי הדרך את כספם בחזרה. לא הייתה לנו ברירה והם קיבלו את כספם. הדרך חזרה הייתה מאד קשה, בנוסף לאכזבה היה בנו החשש שלאחר שנגיע בחזרה לבתינו, יאסרו אותנו השלטונות, אך לא נותרה לנו ברירה אחרת ואני ואחיי הגענו חזרה לכפר.

אבי שלח אותנו מיד לגונדר, כדי שבמידה ומישהו ילשין, נוכל להגיד שבתקופה הזאת לא היינו בכפר אלא בעיר.

לאחר כחודש התחלנו לחזור לשגרה. בתקופה ההיא הייתי תלמיד כיתה ט' בעיירה אזוז. הפסקתי את הלימודים ועזרתי בעבודות חקלאיות. זו הייתה שנה ראשונה שהתעסקתי בעבודה זו.

בתחילת שנת הלימודים הבאה חזרתי ללימודים, אך הראש שלי כבר לא היה מונח בהם אלא רק ברצון לברוח לסודן על מנת לעלות לירושלים.

בשנת 1987 החלטתי שוב לצאת לדרך למרות בכיותיה של אמי. אחי הקטן, סיום, הצטרף אלי שוב, ולאחר שאבא סידר לנו מורי דרך נאמנים שהוא יכול

לסמוך עליהם, הוחלט שנצא למסע.

לאחר הליכה של כמה שעות חיבק אותנו אבי והתחיל לבכות. אחי סיום, שראה את הבכי של אבא ושל כולנו וביחד עם החששות שיוצאים לדרך לא נודעת רק עם אמונה ותקווה להגיע לירושלים, פרץ בבכי ובצרחות. אבי חיבק אותו ואמר לו: "אתה חוזר איתי ולא ממשיך למסע", ואותי בירך לשלום. נפרדתי מאבא בבכי כפי שנפרדתי מאמי ומאחי, כשאני נחוש ללכת לסודן ולא לחכות לטוס דרך אדיס. עד עכשיו ניסה אבא להפעיל את קשריו לשלוח אותנו דרך אדיס, אך אני ראייתי שזה לא הולך.

למסע הזה הצטרפו אחיינית שלי, אחיה, בן דודה בייקאי, חבר טוב מאזוז – מטקה וחבר בשם אזנאו טמסגו ז"ל. לפני יציאתי למסע לקחתי יומן קטן בו רשמתי מה עבר עלי כל יום.

והנה זה מה שכתבתי מתאריך 03/9/81 עד 15/09/81 לפי לוח השנה האתיופי:

הליכה בלילה.

שודדים ניסו לשדוד, היו יריות.

יום שבת הייתי בשוק.

הלכתי להביא קמח מכפר אחר.

עבדתי בעבודת חקלאות.

היה יום יפה.

הייתי חולה.

הייתי בשוק.

היה לנו יום מנוחה.

היינו כל היום בדרך.

לאחר הליכה של מספר ימים הורו לנו מורי הדרך לנוח. המקום היה עוצר נשימה, נהר ויער, נוף ואוויר. אחרי מנוחת הלילה, אני ושני חברים הסתקרנו והתחלנו לעלות במעלה ההר על מנת לראות את המקום. בשלב מסוים פגשנו שלושה אנשים אוחזים בנשק, הם תיחקרו אותנו מה מעשינו, והסברנו להם שאנחנו תלמידים ושברחנו מהשלטונות בדרך לסודן. תוך כדי חילופי הדברים בינינו קרא לנו משהו מהקבוצה, ואז הם ראו את כל האנשים שהיו במנוחה לקראת ארוחת בוקר, היינו קרוב לשלוש מאות איש.

שלושת האנשים הבינו שמדובר ביהודים ואמרו לנו אתם לא תלמידים, אתם פלשים, עזבו מיד את המקום. מיד ירדנו וסיפרנו למורי הדרך שלנו, הם היו ארבעה מורים כולם נושאי נשק. הם נתנו הוראה לכולם להתארגן ולהתחיל במסע, והסבירו איך עלינו לנהוג במידה ותהיינה יריות.

שני מורי דרך הלכו מלפנים כשהם במרחק של מאות מטרים. פתאום נשמעו צעקות של 'עצרו!' ומיד אחר-כך חילופי צעקות בין מורי הדרך שלנו והשוודדים, והתחילו צרורות יריות. כולנו נשכבנו, מנסים לתפוס מחסה. הכדורים פגעו לידינו והיה מאד מפחיד, השוודדים החלו בנסיגה אחורנית.

תמונה אופיינית של שודדי דרכים על גמלים בסודן (1980) באדיבות דני לימור

מורי הדרך נתנו לנו הוראה לקום ולהמשיך בדרך, כששניים מהם הולכים מקדימה ומדי פעם שומעים חילופי יריות. לאחר הליכה של מספר שעות הם מסרו לנו שהסכנה חלפה, אין מה לדאוג ואפשר לנוח, אז כבר לא הלכנו לחפש ולראות מקומות מעניינים.

נחנו עד הערב, צעדנו עוד קצת ונשכבנו ללינה. בבוקר קמנו והתחלנו שוב מסע בן כמה ימים. מורי הדרך אמרו לנו שרק עד המקום הזה הם יכולים ללוות אותנו, ולא נשאר לנו הרבה להגיע לגבול סודן. הם לקחו את החמורים ואת הסוסים בטענה שאין לנו מה לעשות איתם בסודן.

בבוקר התארגנו לפי הכיוון שהם הורו לנו. זאת הייתה הדרך הכי קשה שעברנו עד כה. את היער החליף מדבר בלי מקום שאפשר להסתתר בו מחמת החום הכבד. התחלנו ללכת בדרך שנראתה בעינינו כלא נגמרת עד לשעות הצהריים, היה חם מאד, טמפרטורות נוראיות, והיינו בלי מים. אנשים התחילו להתעלף, אחרים נשכבו בצדי הדרכים, היה פחד אמיתי ממוות. גם טיפות המים שנותרו בג'ריקן היו רותחות ולא הייתה אפשרות לשתות אותם. היינו בסכנת חיים אמיתית.

באיזה שהוא שלב, כשכולם איבדו תקווה, התחילה אישה מבוגרת בשם גונה זלקה לשיר שיר עידוד שהכניס לכולנו מרץ חדש, הכניס קצת תקווה שנגיע ליעד. ואז שלח לנו ה' שליחים. שמענו מרחוק קול של רכב וראינו אבק, התחילו צעקות בין האנשים וגם אלו שהיו גמורים התעוררו.

כעבור מספר דקות הגיעה אלינו משאית עם חיילים של המורדים והיה להם קצת מים לחלק לנו, הם אמרו לנו שלא נשאר להם הרבה, אך גם המעט הזה החיה אותנו והכניס בנו רוח חיים והתחלנו שוב לצעוד עם תקווה ענקית שהנה אנחנו מגיעים.

לאחר כשלוש או ארבע שעות הליכה הגענו למחנה של המורדים, הם קיבלו אותנו יפה ונתנו לנו מים וקמח. הם הסבירו לנו שהגבול סגור ואין מעבר לסודן. נאלצנו להמתין לראות מה מתפתח. אחרי יומיים הם השיגו לנו מספר מצומצם

של אישורי כניסה לסודן. בין אלו שקיבלו את האישור הייתי אני. מכיון שהייתי מאד פעיל ומעורב, וגם תלמיד באתיופיה, היה לי מעמד טוב וקיבלתי אשרת כניסה לסודן עם מספר אנשים כדי לקנות קמח ומצרכים אחרים ולחזור.

אציין שכבר יום קודם אזלה לנו האספקה ולא היה לנו אוכל. המבוגרים נתנו כל מה שהיה לילדים הקטנים, אנחנו המבוגרים שתינו תה. כאשר הלכתי לכיוון סודן, חברי היו תשושים, וכשחזרתי היו כולם עייפים ורעבים. רק אחד ז"ל, אזנאו, היה במצב תפקודי טוב ודאג לחברים שהיו שם.

התכנון היה שמספר מצומצם של אנשים עם אשרת כניסה ייכנסו לסודן, ייקנו את המצרכים בכמות גדולה, יסחבו עד הגבול, יעברו את המחסום וייתנו לאנשים שממתינים מעבר לגבול לסחוב את הסחורה, בכדי לקנות כמה שיותר מצרכים בסיסיים. איש קשר שהמורדים הצמידו לנו כמתורגמן שוחח עם החיילים וביקש מהם להכניס עוד אנשים, החיילים הסכימו.

אני הייתי הכי קטן אז החייל אמר לי לך תביא שישה אנשים. עברתי את המחסום - הליכה של כרבע שעה - וקראתי לשישה אנשים. החייל קרא לי וביקש שאספור כמה אנשים יש. אני אומר שישה - נותן לי סטירה, שוב אומר לי לספור ושוב נותנים לי בעיטות וסטירות. איש הקשר אמר לי שהם מרביצים לי כי יש שבעה אנשים ולא שישה, הם ספרו כולל אותי, הם השתעשעו וצחקו על חשבוני.

איש הקשר, שהיה אדם טוב, שוחח איתם בתקיפות. החיילים אמרו לו שייקח את הקבוצה לקנות את המצרכים ואני אשאר בינתיים במקום, אך הוא לא הסכים לוותר ולהשאיר אותי איתם אחרי שראה את האכזריות שלהם. לאחר משא ומתן הם שחררו אותי גם כן. הלכתי עם הקבוצה, קניתי את המצרכים וחזרתי למחנה.

לאחר כשבוע ימים מסרו לנו המורדים שיש אפשרות להיכנס לסודן כי הסודנים פתחו את המחנות, אך הכניסה לא תהיה באישורם ויש להיכנס בשעות הלילה. עברנו את הגבול במהלך הלילה, בדרך לא פגשנו חיילים ואף אחד לא עצר אותנו. אחרי הליכה של לילה ויום הגענו לעיירה הנקראת ספוחה. אנשי

ה"צלב האדום" קיבלו אותנו. הגענו מתחת לסככה, היה יום גשום, גשם זלעפות ירד עלינו, היינו סחוטים מהגשם ורעדנו מהקור כולנו. זה היה המפגש הרע עם אדמת סודן.

לאחר תחקיר חילקו אנשי ה"צלב האדום" אוהלים ומזון. כל ראש משפחה קיבל אוהל. אני הייתי ראש משפחה של חברים ואחיינים שלי, אני הייתי הדמות הבוגרת עבור האחיינים ממו ומרה, בן דודה ביקדאי, חברי מטקה אזנאו ועוד שני נערים.

הקמנו את האוהלים. בחודש הראשון השהייה בסודן לא הייתה קשה, כי הייתי מצויד בכסף ולא היה חסר לי דבר, לא לי ולא לחברי, אך עם הזמן הכסף אזל והיה צריך להתחיל להסתדר. אין בית של אבא, אין אמא, אין אח גדול שאתה יכול לבקש ממנו עזרה, אין את הפינוקים של הילדות. הייתי צריך להסתגל לחיים קשים מאד בסודן. דיברתי אנגלית מאד בסיסית שאפשרה לתקשר עם שוטרים סודנים, הם היו באים לקחת אותי לתרגם כאשר היו מגיעים פליטים.

לאחר תקופה קצרה הפכה השהייה בספוחה להיות קשה ממש. געגועים למשפחה, אוכל שאתה לא רגיל אליו, המחסור בכסף שאילץ אותי לצאת לעבוד - ילד שגדל בפינוק רב בבית ועכשיו צריך לעבוד קשה.

אחרי כשלושה חודשים החלטנו שאין ברירה וצריך לעבוד בכל מה שיזדמן. עבדנו באיזו חצר לנקות את העשבים, כשחזרנו היה לנו כסף והיינו מאושרים ועליזים. עברנו צמוד לתחנת משטרה וחבר שלי התחיל לשרוק, שריקת זמזום של שיר. שוטר שהיה בכניסה לתחנת המשטרה קרא לנו, התחיל להכות בנו עם שוט והכניס אותנו לתחנת המשטרה. לא הבנו מה רוצים מאיתנו. למזלי נכנס שוטר שהכיר אותי, הוא שאל אותי מה אני עושה כאן, הסברתי לו שעברנו שם ושוטר עצר אותנו, הכניס אותנו לתחנה והיכו אותנו. השוטר ששוחח איתי החליט לשחרר אותנו.

זאת הייתה הפעם השנייה שקיבלתי מכות מאנשי הביטחון של סודן, ונכנס בי פחד מאד גדול מהם. אמרתי לעצמי שיותר לא אפגוש אותם ולא אתקרב

אליהם ועשיתי הכל כדי לא לפגוש חיילים או שוטרים סודניים. הייתי רואה אותם ממרחק והייתי בורח בשביל שלא להיפגש איתם.

בתקופה שהייתי בספוחה עזרתי לאנשי ה"צלב האדום" וגם לאנשי קומטה, שלא באופן פורמאלי, ברישום של האנשים כי ידעתי קרוא וכתוב. אנשי המוסד שעבדו באותה עת, למרות שידעו שאנחנו צעירים, לא סייעו לנו ולא דאגו לנו כפי שמתחייב, ואף לא עזרו לנו לעבור לגדריף על מנת לעלות לארץ. מחוסר ברירה נאלצנו לעבוד בחקלאות מרחק של אלפי ק"מ, מה שאילץ אותנו להישאר במקום העבודה שבועיים עד שלושה שבועות וגרם לעיכוב שלנו לעלות לארץ. כל פעם כשחזרנו שמענו שמישהו מהמחנה התפנה.

בתקופה בה עבדנו בחקלאות היינו אוכלים אוכל בסיסי בלבד. ישנו בשטח לתקופה של כשבועיים עד שלושה שבועות. לאחר שסיימנו את העבודה היינו מקבלים את שכרנו וחוזרים למחנה.

אציין כי כאשר התחלנו את המסע, בעלה של אחותי אמר לי 'אדרה' (מילת שבועה, היא מילה בעלת משמעות גדולה ליהודי אתיופיה), גיסי אמר לי 'אדרה', שמור על בתי'. בתקופת השהייה שלנו, אחיינתי הייתה ה"עול" הכי כבד מבחינתנו, אך העזרה והתמיכה שנתתי לה היו בשמחה ובאהבה וניסיתי לשמור עליה ככול יכולתי.

לאחר תקופה של שהייה בספוחה הגיעו בני משפחה של אבא. הם לא קיבלו אוהל והמצב הכלכלי שלהם היה קשה מאד. החלטתי לצרפם לאוהל שלנו ולתמוך בהם כלכלית עד שיתחילו לעבוד ולהסתדר. הדודים מאד העריכו אותי, ועדיין כשהם פוגשים אותי הם אומרים לילדים שלהם, "אתם יודעים? בזכותו אני בארץ", למרות שאני נתתי להם סיוע נפשי ותמיכה כלכלית רק בהתחלה.

מחנה ספוחה היה מחולק לשני מחנות. ביו שני המחנות הפריד ואדי. לאחר כשמונה חודשים, באחד הלילות, הגיעו מספר משאיות וחיילים החלו להעמיס את האנשים מהמחנה השני. התפשטה שמועה כי המשאיות לוקחות את היהודים לכיוון גדריף לטיסה. רוב תושבי המחנה בצד שלנו היו צעירים, קמנו מהמיטות

והתחלנו לרוץ לכיוון המחנה השני בידיעה שאנחנו הולכים לעלות לירושלים. כשהתקרבו הבחנו סביב המחנה בחיילים רבים שהתנהגו בגסות כלפי האנשים, מיד הבנו שמשהו לא תקין קורה. התחלנו לרוץ חזרה, חיילים סודנים ניסו לתפוס אותנו אך רובנו הצלחנו להימלט, מספר מצומצם של חברים נתפסו.

חזרנו למחנה ובישרנו את הבשורה המרה כי משהו לא טוב קורה וצריך לברוח. כל המחנה קם וברחנו מעבר לנהר, היינו שם כל הלילה ובבוקר חזרנו מלאי חששות. לאחר אותו לילה, במשך מספר שבועות, לא ישנו באוהל שלנו מחשש שהסודנים ייתפסו אותנו. כעבור תקופה התברר לנו כי כל האנשים שנתפסו באותו לילה הועמסו על משאיות והעבירו אותם חזרה לאתיופיה. יצא לי לדבר עם מספר אנשים שהחזירו אותם, הם חוו תקופה קשה מאד. הם הוחזרו לאתיופיה לכפרים שלהם אשר היו ברובם ריקים מיהודים. למזלי ניצלתי ממצב זה.

אחד מאנשי המחנה אמר לי שאם החודש לא נגיע איך שהוא לגדריף, הסיכויים שלנו להגיע לירושלים יהיו רחוקים. התארגנו תשעה חברים וביניהם בחור בשם טספון שאמר שהוא מכיר את הדרך אחר שהיה שם פעם אחת. לאחר התארגנות ותכנונים החלטנו ללכת רק בלילות על מנת שלא להיתפס על ידי הסודנים. כאמור, הייתה לי מהם טראומה, וגם השמועות סיפרו שמי נתפס על ידיהם - מוצא מיד להורג.

יצאנו בלילה החשוך של סודן, תשעה נערים עם הרבה מאד פחד. המצב היה מלחיץ ומפחיד, גם שלא ניתפס על ידי חיילים וגם פחד מחיות. אם היינו רואים אור של רכב, היינו רצים מרחק גדול ומתחבאים, ורק אחרי שהרכב עבר היינו ממשיכים בהליכה. לאחר הליכה של לילה ויום היינו צמאים ורעבים והחלטנו להיכנס לאיזשהו מקום לבקש עבודה וכך לאכול ולשתות, אבל זה היה מפחיד לעבור את הפרות (שהיו מאד מפחידות) והיינו צריכים להאריך מאד את הדרך.

אחרי שהגענו למקום, הציעו לנו התושבים חלב וקמח להכין אוכל. לאחר שנחנו חצי יום הם אמרו לנו שאין להם עבודת אדמה רק הם מחפשים מישהו

שישמור את הצאן. הייתה שמועה שהם אוכלים בני אדם, התחלנו לפחד מה עושים ואיך יוצאים מהבעיה הזאת, ואז הגיע אחד מהאנשים, בחר את הקטן שביננו, שמו מלקה, ואמר שהוא רוצה אותו, יש לו עבודה בשבילו. פחדנו מאד, כל אחד מהם עומד עם חרב ענקית, אמרנו שאנחנו לא נפרדים ומחפשים עבודת אדמה, הם הציעו לנו סכום כסף גבוה ושמלקה יישאר איתם.

בין התשעה היו שאמרו שזה הגורל שלו, עדיף שהוא יישאר מאשר שכולנו נמות, היה לנו ברור שאם נתנגד - כולנו נמות. אני, טספהון וביקגאי אמרנו בשום אופן לא, לא משאירים אותו, עדיף למות. אציין שאת מלקה הכרנו רק במחנה ספוחה, אין לנו שום קשר משפחתי.

תוך כדי שאנחנו מתווכחים שלח לנו ה' שליח, הגיע איש אדמה עם טרקטור והתחיל לשוחח עם הסודנים שהיו במקום. מיד קפצנו, שוחחנו איתו ושאלנו אותו אם יש לו עבודה. הוא אמר שכן ומיד סגרנו איתו שאנחנו מעוניינים לעבוד אצלו, למרות שלא ידענו איפה ומה. מטרתנו הייתה לברוח ולהציל את מלקה. הוא אמר לנו לעלות לטרקטור, היה ויכוח בינו לבין אלו שרצו את מלקה. לאחר שעלינו לטרקטור התחיל לנסוע ולקראת ערב הגענו למקום העבודה שלו. הוא אמר לנו לכו לישון, תאכלו, תשתו ומחר בבוקר נדבר, והוא הלך לבית שלו.

כשהיינו במקום הגיע אדם אחר עם טרקטור, שאלנו אותו אם הוא יכול לקחת אותנו לגדריף, אם אנחנו קרובים. הוא אמר שזו נסיעה של יום והוא מוכן לקחת אותנו, אבל לא יכניס אותנו לעיר אלא יוריד אותנו הרבה לפני המחסום. שילמנו לו והוא התחיל בנסיעה. הרבה לפני המחסום הוא הוריד אותנו, הסביר לנו איך לעקוף את המחסום ואמר שכדאי לנו ללכת שניים שניים ולא כולם ביחד.

קבענו שניפגש בתחנה מרכזית, למרות שלא הכרנו את העיר. יצאנו זוגות זוגות בהפרש של כמה שעות, עקפנו את המחסום, נכנסנו לעיר והתחלנו לחפש תחנה מרכזית. ברוך ה' כולנו נפגשנו בשלום.

כשהיינו בגדריף, אחד האנשים הדומיננטיים במקום ראה אותי ושאל אותי איך הגענו, הסברתי לו, אמרתי לו כמה אנחנו והוא קבע איתי שנחכה לו למחרת

באיזה שהוא מקום. בשעה שקבענו חיכינו לו והוא לקח אותנו לאיזה בית. קיבלנו תדריך שאסור לנו לצאת, אסור לנו לדבר בקול רם, אך לא נאמר לנו לכמה ימים ולא נאמר לנו מתי טסים לירושלים, אך מבחינתנו זו הייתה הרגשה שסוף סוף מגשימים את החלום.

כשהגעתי לבית הזה אמרתי לעצמי, זהו, נגמר הסיט, אבל לא ידעתי שהסיט הגדול שהשאיר אצלי צלקת גדולה יהיה כאן. עד היום אני עם הרגשה מאד קשה שעברתי דבר כזה עם מישהו שאמור היה לעזור לי.

באחד הימים אותו אחד, בא אלינו, לקח אותי והתחיל לדבר איתי על העזרה הרבה שעזרתי, שהוא משפחה של אמא שלי, והוא לקח אותי לאכול במסעדה טובה, לאכול ולשתות ואחר-כך החזיר אותי לדירה. אחרי כמה ימים הגיע שוב עם אותו סיפור, אחרי מספר ימים לקח אותי לכיוון מסילת ברזל והתחיל לספר לי שכמה אנשים שהעזו להתנגד או שניסו לברוח מהדירה נפגעו על ידו ועל ידי חבריו.

אחרי מספר פעמים ש"פינק" אותי אמר לי שהוא רוצה לדבר איתי על משהו. הוא אמר לי, "אתה יודע, אנחנו רוצים שתעבוד כאן, בשביל זה אנחנו צריכים את התמונה שלך, יום אחד אני אבוא ואקח אותך להצטלם". מספר ימים אחרי זה הגיע שוב, לקח אותי ובדרך אמר לי, "אתה יודע מה, אני רוצה לדבר איתך על משהו חשוב, כי אמרו לי שאתה זה שמחליט".

שאלתי אותו מה זה הדבר החשוב, ואז אמר לי – "אני רוצה להתחתן עם אחיינית שלך, היא ואחיה אמרו שאתה זה שמחליט". אז נפל לי האסימון למה לקחו אותה ולא אותנו, ונזכרתי שאביה אמר לי 'אדרה'. הייתי בהלם מהשאלה שלו, איך אפשר להגיד דבר כזה? היא בת ארבע עשרה! אמרתי לו מיד: "בשום אופן לא!" אז הוא רמז לי שאין לי ברירה. הבנתי את הרמזים שלו ואמרתי לו – "אתה יכול לעשות לי מה שאתה רוצה, אבל בשום אופן אני לא מסכים".

הוא החזיר אותי לדירה והזהיר אותי שלא אדבר עם איש. לא דיברתי עם איש אבל עלו במוחי כל מיני רעיונות. למחרת הוא בא שוב ולקח אותי עוד פעם

למסע הפחדות ואיומים, הוא שם אותי באיזו דירה ואמר לי כי אם אצא מכאן - איפגע, ואמר שאני יכול גם לסכן את שאר היהודים. נשארתי שם לבדי כל היום, בלילה הגיע מישהו שאני מכיר, ישן איתי ובבוקר עזב. כך ארבעה ימים. לאחר ארבעה ימים של סיוט שאין לתארו במילים, הוא החזיר אותי לדירה.

שוב לקח אותי לשדות ודיבר איתי שאני חייב להסכים ושאני לא יכול לסרב, שהיא ואחיה מסכימים. הסברתי לו שאני בשום אופן לא מסכים, אז הוא לקח אותי עוד פעם לדירה וסגר אותי שלושה ימים. שלושה ימים של סיוטים עם מחשבות רבות. רציתי לברוח, אך ידעתי שאם אתפס אני אגרום למותם של מאות אנשים. החלטתי לוותר על הרעיון הזה בידיעה שאני הולך להינזק.

וכך חזר הגלגל. סגר אותי לתקופות של ימים שלמים לבד בדירה והחזיר, שוב ושוב. זו הייתה תקופה נוראית של אכזבה, של מפץ גדול.

באחת הפעמים שהחזיר אותי לדירה שלנו, היה שם איש שאני חייב לו הרבה הוא קרא לי ואמר: "תקשיב, לפי הרחשים הולכים להזיק לך, בוא נעשה משהו. הוא אמר לי בוא תסכים שהם יתארוסו כאן, אבל החתונה תהיה רק בירושלים". מבחינתי זה היה גלגל הצלה הכי טוב שהיה במצב הנוכחי, ובלית ברירה ממש הסכמתי.

אחרי יומיים לקחו אותי לדירה שם הייתה סעודה - בשר, אוכל בשפע, פגשתי גם את אחיין שלי לאחר ניתוק של תקופה. הוא סיפר לי שגם הוא עבר את הסיוט שאני עברתי.

עשינו הסכם כתוב לפיו הם מתארכים עכשיו, וכשהם יגיעו לירושלים יתחתנו. הלכתי רגוע לדירה, ואז התברר לי שאחיינתי לא נמצאת. שאלתי איפה היא ואמרו לי שהיא נלקחה על ידי אותו אדם. שוב התחלו עצבים, פחדים וחששות.

כמה ימים לאחר מכן נאמר לנו שלמחרת יש טיסה ושנתארגן. אמרתי לאחראים שאני זו מהדירה כל זמן שאחיינתי לא באה, וגם אחיה אמר כך. האחראים הסבירו לנו שאחינת שלי תגיע גם למשאיות. הייתי נאיבי מדי והאמנתי לסיפור.

למחרת בלילה הגענו למשאיות, כששאלתי איפה אחיינתי אמרו לי שנפגוש אותה במטוס. לאחר נסיעה הגענו למטוס, אני ואחיה ניסינו לסרב לעלות, אבל החיילים שהיו שם זרקו אותנו למטוס ולא הייתה לי ברירה אלא לעלות אחריו.

במהלך הטיסה בכיתי על זה שלא הצלחתי לעמוד ב'אדרה' שקיבלתי. כך עלינו לארץ בלי האחיינית היקרה, עם כאבים אדירים מעורבים בשמחה שעליתי ארצה בחיים.

תקופת הפנימייה

הגענו לארץ ב-23.1.1990, נלקחנו לאשקלון, שם חילקו לנו בגדים ואוכל, ואז, בפעם הראשונה אחרי שנים, ראיתי את דודה שלי שבאה לבקר אותי. הייתה שמחה גדולה מעורבת בעצב ענק על זה שעליתי לארץ בלי אחיינית שלי. המקרה הזה צרב אצלי צלקת ענקית בגלל שלא יכולתי לשמור עליה.

רק כדי לסגור מעגל אציין, שאכן אחיינתי נאלצה לחזור לאתיופיה, ולאחר שנתיים וחצי עלתה לישראל ונשואה וחיה באושר.

לאחר שהגענו לארץ נשלחנו לפנימיית "נווה עמיאל". זו הייתה תקופה מאד משמעותית בקליטה בארץ. פגשתי אנשים נפלאים ברמה שאי אפשר לתאר - מנהל הכפר צביקה סטניסלבקי היה דמות אב. אפילו קראנו לו בבה (אבא). למרות כל הכיף וההרגשה הטובה שקיבלתי, הייתי בוכה בלילות מגעגועים להורי ועל ההחמצה שאחיינתי לא איתנו. התקופה של השהייה בפנימייה הייתה קשה, למרות כל היחס הטוב והעזרה שקיבלתי מצוות הפנימייה. לאחר מספר חודשים עלו הורי דרך אדיס-אבבה והמפגש היה מרגש מאין כמוהו ומלווה בהרבה בכי.

לאחר כשמונה חודשים שהייתי בפנימיית "נווה עמיאל", הזמין אותי צביקה לשיחה עם עוד שניים מתוך שלושים ושמונה, ואמר לי שהמסגרת הלימודית בפנימיית "נווה עמיאל" לא מתאימה ויש לי יכולת להצליח במסגרת אחרת.

צביקה שלח אותי לפנימיות "ימין אורד" ו"מקווה ישראל" לעשות מבחני קבלה. הפנימייה הראשונה שהלכתי אליה הייתה "מקווה ישראל". עשיתי את

המבחן, התקבלתי, אהבתי את המקום והחלטתי ללמוד שם.

את הלימודים התחלתי בכיתה י' - כיתת בגרויות. היה לי קשה מבחינת השפה, אך למדתי יום ולילה. בזכות אנשי צוות, מדריכים ומאמץ רב שלי למרות קשיי השפה, הצלחתי לסיים את לימודיי עם בגרות מלאה.

במהלך הלימודים הייתי תלמיד טוב אך שקט. היה לי איש יקר בשם אילן איניי, שהיה דמות בוגר - חונך. מספר שנים אחרי שסיימתי את הלימודים, הוא סיפר לי שהוא היה סטודנט לתואר שני לפסיכולוגיה ונשלח לחונכות, בין היתר לאבחן אותי האם אני מתאים למסגרת לימודית ויכול להמשיך ללמוד בפנימייה, או אולי יש מקום להפנות אותי לחינוך מיוחד - פרט שבזמנו לא ידעתי. אילן סיפר לי כי כבר מהמפגש הראשון ידע שאני בחור מוכשר וחכם ובזכותו נשארתי להמשיך ללמוד.

שרות צבאי

חלמתי תמיד לשרת שירות משמעותי. רציתי להתגייס לצנחנים, אך בדרך לסודן באחד הלילות נפלתי, קיבלתי מכה חזקה בברך, וגם לאחר שנים היו לי כאבים והגבלות. הפרופיל שלי היה 82 ולא אפשר לי להתגייס לצנחנים. בין האפשרויות שהיו לי בחרתי להתגייס למשמר הגבול. סיימתי את הטיروנות, שם הייתי בין הבולטים, ונקראתי לגיבוש מ"כים ויחידת מסתערבים. עברתי את גיבוש מ"כים, ולאחר קורס מ"כים התחלתי לשרת בשכם. לאחר כחצי שנה עברתי למג"ב קו התפר, שם סיימתי את שירותי בתפקיד ממלא מקום מ"מ.

לאחר שחרורי עבדתי באבטחה. בשנת 1997 התגייסתי למשטרת ישראל כשוטר סיוור. השנים הראשונות בשירות היו קשות מאד, עם גילויי גזענות מצד האזרחים. כל מפגש היה מלווה בהעלבות ובקללות כמו 'כושי מסריח', 'חבל שהבאנו אותך לארץ', 'קודם תלמד לדבר' וכו'. אך הדיבורים האלו של האנשים כלפי גרם לי להיות אדם טוב יותר ולא להישבר, לתת שירות טוב יותר לכל אזרח באשר הוא.

בשנת 2000 במהלך טיפול באירוע, נורו לעברי ולעבר שוטרים נוספים מספר יריות. אחד הכדורים פגע בידי וכן בקצינה שהייתה עמי. לאחר שתפסתי מחסה ראיתי את הקצינה שוכבת ועדיין ממשכים לירות לעברנו. תוך סיכון עצמי יצאתי מהמחסה ומשכתי לשם את הקצינה. בזמן שמשכתי אותה קיבלתי כדור נוסף ברגל, ורק לאחר הגעת כוחות נוספים פונונו לבית החולים.

על הפעילות הזאת כתב המפכ"ל: "נפתחה לכיוונכם אש חיה ואתה נפצעת. בעודך פצוע, הבחנת בקצינה שנפגעה אף היא מהירי ופינית אותה למקום מחסה. על פעילות זו שביצעת באומץ לב, במסירות, בקור רוח ותוך סיכון עצמי רב, הינך ראוי לכל הערכה".

לאחר החלמה של כשנה התעקשתי לחזור לשרת בתפקידי שטח, שימשתי כראש יחידת סיוור, ולאחר עשר שנים עברתי למערך חקירות. במערך חקירות שימשתי במגוון תפקידים - חוקר אלימות במשפחה, חוקר חסר ישע, בחמש שנים אחרונות שימשתי כחוקר נוער. כיום מונית לראש צוות פשעים חמורים.